

15.5.2010

Metsänomistuksen kannattavuuteen lisää vaihtoehtoja

Muuttuva metsänomistajuus

Metsänomistajista yhä suurempi osa on eläkeläisiä, naisia ja muualla kuin tilalla asuvia. Tällä hetkellä metsänomistajien keski-ikä on 60 vuotta. 2000- luvulle tultaessa ovat myös metsänomistajien tavoitteet metsien käytölle muuttuneet. Lähes kahdella kolmasosalla on metsille muitakin kuin taloudellisia tavoitteita. Metsissään, muuhun kuin jokamiehenoikeuteen, tapahtuvaan virkistyskäyttöön suhtautuu myönteisesti n. puolet metsänomistajista.

Metsäsektori on monille maakunnille tärkeä, ellei tärkein, alkutuotannon ja teollisuudenhaaroista. Metsäalan toimijoiden onkin osattava yhdistää metsien puuntuotanto ja monikäyttö metsänomistajille tuottavaksi metsien käytöksi.

Maisema- ja virkistysarvot kauppatavaraa

Maisema on jokaisen katsojan omissa silmissä ja mielessä. Maisema on ollut pitkään itsestään selvyys, jokamiehen oikeus. Kuitenkin harvoin tullaan ajatelleeksi mistä se maisema on ”muotonsa” saanut. Maiseman kirjo muodostuu suurimmalta osalta ihmisen toiminnan muovaamista alueista, mutta myös luonnontilaisten kohteiden, mosaiikista. Sen eteen on siis tehty työtä.

Aikaisemmin maisema- ja virkistysarvoilla ei ollut kysyntää. Yhteiskunnalliset muutokset ja lisääntynyt vapaa-aikaa ovat luoneet uusia tarpeita maaseudun ja metsien virkistyskäytölle. Mikäli joku haluaa hyödyntää/säilyttää metsää ja maaseutua esim. matkailussa, yritystoiminnassa, tonttiympäristössä tms. maisema ja virkistyskäytössä, vaatii se maanomistajien ja yrittäjän, muun yksityisen tai vaikkapa kunnan välistä sopimusta alueiden käytöstä ja korvauksista. MTK on lanseerannut maanomistajille mallin virkistysarvokaupasta. Tapiolla on vastaavanlainen tuote metsämaiseman vuokraukseen. Sopimukset ovat vapaaehtoisia, määräaikaista ja omaisuus säilyy maanomistajan hallussa. Korvaukset perustuvat menetety tuoton korvaamiseen. Kyseisten mallien käyttö on vielä minimaalista, mutta markkinat ovat pikkuhiljaa muotoutumassa.

METSO ohjelma vauhdissa

METSO eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma on erittäin kunnanhimoinen hanke. Tavoitteena olevat suojelualuemäärät ovat suuret. Kohteille on laadittu luonnontieteelliset valintaperusteet, joten aivan kaikenlaiset kohteet eivät kelpaa. Johtavana periaatteena on, että metsänomistajat tarjoavat vapaaehtoisesti metsäalueita suojeluun. Metsänhoitoyhdistykset avustavat tarvittaessa. Suojelu voi olla vaihtoehto puukaupalle ja metsänomistajilta on tullutkin runsaasti kohteita tarjolle. Nyt onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että viranomaisilla on riittävästi resursseja tarjousten käsittelyyn.

Kohdetta voi tarjota suojeluun joko ELY-keskuksen tai metsäkeskuksen kautta. Kohteen ominaisuudet ratkaisevat kumpaa reittiä suojelua voi harkita. Metsäkeskuksella kantava periaate on, että kohteeseen liittyy metsälain 10 § mukainen alue. Ympäristötuella rauhoitus tehdään määräajaksi. ELY-keskuksella on käytössään luonnonsuojelulain mukaiset keinot. Kohde voidaan suojella määräaikaista tai pysyvästi. Valitettavasti ELY-keskukset eivät ole kovin halukkaita tekemään määräaikaista sopimuksia. Pysyvässä suojelussa vaihtoehtoina ovat yksityisen suojelun alueen perustaminen, jolloin maapohja jää omistajalle, tai myynti valtiolle. Korvaus, joka on verotonta, muodostuu pääsääntöisesti kohteen puuston ominaisuuksista. Metsäkeskuksilla ja ELY-keskuksilla on erilaiset puuston hinnoittelumekanismit. Luontoarvoja ei hinnoitella kohteen korvaukseen, mikä on puute, koska juuri niitä halutaan suojella.

Hannu Ripatti

Aluejohtaja, Metsänomistajien liitto Järvi-Suomi